

ANALIZA: USPEH TUZITELJSTVA

Author: [Mirko Klarin](#)

Tuziteljstvo je proslje sedmice iznelo niz dokaza protiv Milosevica koji bi mogli biti odlucujuci za slucaj.

Da ne mora da dokazuje sistematski i siroko rasprostranjeni karakter zlocina navedenih u kosovskoj optuznici, tuzilastvo je moglo da svoj dokazi postupak ogranici samo na svedoke i dokaze koje je prezentiralo u pet dana protekle sedmice.

Bila je to, nesumnjivo, dosad najkompletnija sedmica prezentacije dokaza,

u kojoj su kondenzovano sadrzani gotovo svi elementi tuziocevog slucaja

protiv Slobodana Milosevica. Prvo su poslednja trojica takozvanih "svedoka sa mesta zlocina" snazno poduprli prethodna svedocenja zrtava i ocevidaca o napadu na izbeglicku kolonu kod Vucitrna (vise od sto mrtvih) i masakru u Izbici (127 zrtava). Zatim su dvojica srpskih policajaca, koji su u Hag dosli kao "nevoljni insajderi", potvrdili da je operacija uklanjanja kosovskih tragova zlocina i zataskavanja afere sa hladnjacom punom leseva koja je isplivala iz Dunava, sprovedena po nalogu politickog vrha: tadasnjeg ministra unutrasnjih poslova Vljaka Stojiljkovicha i predsednika Jugoslavije Slobodana Milosevica. Nakon toga su prezentirani forenzicki nalazi koji dokazuju operaciju uklanjanja kosovskih leseva i koji su posmrtno ostatke iz masovne grobnice na policijskom poligonu u Batajnici pored Beograda povezali sa zrtvama ubijenim u na Kosovu. DNK analizom kostiju zrtava je utvrđeno da je u tu grobnicu sahranjeno najmanje 6 od ukupno vise od 40 clanova porodice Berisha, ubijenih marta 1999. u jednom kaficu u Suvoj Reci.

Proslonedeljne završne udarce optuzba je zadala svedocenjima jednog

britanskog generala i jednog jugoslovenskog redova, koja su se savrseno

uklopila. Generalova ekspertska procena, data u jednom od odgovora na

pitanje samog optuzenog, bila je da je jugoslovenska vojska "bila veoma

disciplinovana i da je izvrsavala naredjenja", ali da je "pitanje kakva su

naredjenja dobijali." A jugoslovenski redov je, nakon toga, svedocio kako

je u prvoj polovini 1999 na Kosovu, po naredjenju pretpostavljenih,

ubijao, palio i pljackao.

Nakon trojice starijih kosovskih Albanaca koji su tvrdili da su preziveli

streljanje u Izbici i lokalnog zapovednika OVK koji je svedocio da je iz
sume, sa rastojanja od oko 500 metara, dvogledom pratio pogubljenje grupe
od 39 ljudi, dokazivanje tog masakra zakljuceno je svedocenjem Dr. Liri
Loshi-ja. On je u Izbicu dosao dva dana posle masakra, snimio je video
kamerom tri grupe leseva pronadjenih na razlicitim lokacijama i ucestvovao
je u identifikaciji i sahranjivanju ukupno 127 zrtava. Na osnovu svog
lekarskog iskustva je, kako je rekao, zakljucio da su ti ljudi ubijeni
vatrenim oruzjem iz neposredne blizine, kao i da su stradali na mestima na
kojima su pronadjeni.

Milosevic je, medjutim, tvrdio da je to "jos jedan izmisljeni masakr"
(poput Racka), i da se radi o lesevima pripadnika OVK ubijenih u tom
podrucju u borbama sa srpskim snagama bezbednosti, koji su nakon toga
"skupljeni na gomilu" u Izbici kako bi se stvorio utisak o masakru.

Mada su "alergicni" na prikazivanje video-snimaka u sudnici, sudije su

ipak dozvolile da se prikaze nekoliko kratkih inserata sa trake koju je snimio Dr. Loshi. Na njima se vide
tela sredovecnih ljudi ili staraca, u civilnim odelima, od kojih su neki bili sa stapovima ili stakama. Tuziocu
je, nakon toga, ostalo samo da svedoka pita da li su pripadnici OVK, koliko je njemu poznato, "bili ljudi u
poodmaklim godinama i invalidi?" Naravno da nisu, odgovorio je svedok.

Jedan vazan detalj price o Izbici ostavljen je za fazu pobijanja, u kojoj ce optuzba pobijati dokaze
optuzenog. Tuzilastvo, kako tvrdi, ima dokaze da

su se vojska i policija krajem maja 1999. vratili u Izbicu i nekoliko dana,

uz pomoc bagera, prekopavali grobove i izvlacili iz njih tela zrtava, koja su zatim odvezena na nepoznate
lokacije (oko 40 ih je, navodno, nadjeno u

jednoj grobnici kraj Kosovske Mitrovice, a predmeti koji pripadaju nekim od izbickih zrtava izvadjeni su iz ekhumiranih grobnica u Batajnici, kraj Beograda.) Milosevic, barem do sada, nije ponudio nikakvo objasnjenje zasto su tela "ubijenih pripadnika OVK" iz grobova u Izbici prebacivana u masovne grobnice na tajnim lokacijama.

Caslav Golubovic i Zoran Stijovic, dvojica "nevoljnih insajdera" kojima su beogradske vlasti nalozile da se odazovu pozivu za svedocenje i oslobodile ih obaveze cuvanja drzavne tajne, potvrdili su iskaze prethodne dvojice srpskih policajaca koji su svedocili o aferi hladnjace i, istovremeno, doveli u pitanje neke od tvrdnji koje je, u svom svedocenju krajem jula, izneo bivsi sef Miloseviceve tajne policije Radomir Markovic (vidi Dnevnik tribunala br. 276).

Golubovic, bivsi sef policije u Boru, gradu u istocnoj Srbiji u cijoj je blizini aprila 1999. na površinu Dunava isplivala hladnjaca sa Kosova natovarena sa 86 leseva, je svedocio kako je o tom mracnom otkricu obavestio svog direktno pretpostavljenog, tadašnjeg sefa Resora javne bezbednosti generala Vlastimira Djordjevica, s kojim je u noci izmedju 6. i 7. aprila vodio najmanje cetiri telefonska razgovora.

General Djordjevic mu je, svedocio je pukovnik Golubovic, naredio da tela

iz hladnjace prebaci u kamione i sahrani ih negde na teritoriji Kladova

(grada kraj kojeg su pronadjeni), zatim da hladnjacu unisti i da "zatvori

sve informacije o njoj", odnosno ne daje nikakve izjave stampi ili

televiziji. Izdavajuci potcinjenom pukovniku ove naloge, general se pozvao na naredjenje svog pretpostavljenog, tadasnjeg ministra unutrašnjih

poslova Srbije, Vljaka Stojiljkovicha. Da li bi se, i na cija, naredjenja pozvao Stojiljkovic, ostace tajna, buduci da je u medjuvremenu izvrsio

samoubistvo kako ga vlasti ne bi izrucile u Hag, na osnovu optuznice za zlocine na Kosovu.

"Operacija hladnjaca" je, po tuzilastvu, izvrsena u okviru sire akcije

uklanjanja tragova kosovskih zlocina, koju je u martu 1999 naložio sam

Slobodan Milosevic. Tuzilastvo to dokazuje izjavom koju je u junu 2001.

srpskoj policiji dao Radomir Markovic, bivsi sef Resora drzavne

bezbednosti Srbije, a u kojoj se navodi da je Milosevic, na inicijativu generala Djordjevicha, izdao takav nalog ministru Stojiljkovicu. Sproveden iz beogradskog zatvora u Haski tribunal, Markovic je krajem juna (vidi Dnevnik tribunala br.276) svedocio da je ta izjava "slobodna interpretacija" razgovora koji je vodio sa sluzbenicima srpske policije, da "ne odgovara u potpunosti onome sto je on rekao", te da je izjavu potpisao bez citanja i, prakticno, pod pritiskom.

Zoran Stijovic, sluzbenik tajne policije koji je uzeo spornu izjavu, tvrdi

medjutim da je Markovic ne "slobodno" - vec "netacno" - interpretirao

okolnosti u kojima je vodjen razgovor i pisan zapisnik. Tvrdi, drugim

recima, da je Markovic pred sudom lagao. Svedoceci prosle sedmice Stijovic

je detaljno opisao pod kakvim je okolnostima vodjen razgovor i kako je

nastao zapisnik odnosno sporna izjava. Rekao je da je Markovic "aktivno

ucestvovao" u diktiranju zapisnika, da je pregledao i ispravio njegovu

"radnu verziju", te da je na kraju procitao finalnu verziju izjave i

potpisao se na svakoj stranici. Taj zapisnik, tvrdi Stijovic, je "odraz

stvarno prezentiranih cinjenica od strane g. Markovica." Ostaje da se vidi

da li ce, sledece sedmice, Stijovicevu verziju potvrditi i svedokinja

Olivera Antonic-Simic, koja je kucala zapisnik, odnosno Markovicevu

izjavu, i koja se takodje na nju potpisala.

Ako je pitanje da li je Milosevic licno naredio operaciju uklanjanja

tragova kosovskih zlocina i dalje otvoreno, dokazi koji su do sada

prezentirani neosporno ukazuju da ta operacija jeste sprovedena. U svom

kratkom svedocenju, istrazitelj John Martin Zdrilic je prosle sedmice

dodao nekoliko novih detalja o razmerama i karakteru te operacije. Australijski policajac je ucestvovao u istrazi masakra nad vise od 40 clanova porodice Berisha u Suvoj Reci, i prisustvovao je ekshumacijama u tom regionu. Na jednoj od istrazenih lokacija, na bivsem strelistu Vojske Jugoslavije kod sela Korisha, britanski forenzicari i haski istrazitelji su otkrili "ostatke masovne grobnice" iz koje su odneti lesevi, ali su ostali kosti, ljudski ostaci i licni predmeti. Posmrtni ostaci, svedocio je Zdrilic, nisu do sada identifikovani, ali je za 11 predmeta izvadjenih iz grobnice ustanovljeno da su pripadali clanovima porodice Berisha.

Da su barem neka od tela iz ispraznjene grobnice kod Korishe zavrсила u

Batajnici, pored Beograda, potvrdili su rezultati DNK analize koji su

nedavni stigli iz instituta u Madridu. Uporedjivanjem uzoraka kostiju iz

Batajnice sa uzorcima krvi prezivelih clanova porodice, identifikovano je

6 ubijenih clanova porodice Berisha. U Batajnici su, inace, do sada

ekshumirane samo dve od ukupno 5 otkrivenih masovnih grobnica na poligonu

specijalne policije. Posto je tako dokazano da su u masovnim grobnicama u Srbiji sahranjeni kosovski Albanci a ne "Kurdi" (sto je, inace, omiljeno Milosevicevo tumacenje porekla Iseva iz hladnjace), tuzilastvu je ostalo da dokaze ne samo da je optuzeni naredio uklanjanje tragova zlocina, vec i same zlocine.

Ili, barem, da je optuzenih za njih znao, ali ih nije sprecio niti je

njihove pocinioce kaznio. Znacajne nove kockice na tuziocev puzzle Miloseviceve uloge u dogadjajima koji su opisani u optuznici dodali su proslе sedmice vec pomenuti britanski general i jugoslovenski redov.

General Sir Peter de La Billiere ima za sobom impresivno cetrdestgodisnje

vojno iskustvo tokom kojeg je ucestvovao u nizu ratova: od Korejskog,

preko Foklandskog, do rata u Golfu 1991. u kojem je bio zapovednik

britanskog kontigenta u sastavu koalicionih snaga. Na bazi tog iskustva,

dokumenata o ustrojstvu Vojske Jugoslavije i nacina na koji su njene

akcije opisane u optuznici protiv Milosevica, General De la Belliere je sacinio ekspertsku analizu vojne doktrine i strukture jugoslovenskih oruzanih snaga. Njegov zakljucak je nedvosmislen:

"Nimalo ne sumnjam - navodi se u izvestaju britanskog generala - da se obimne i prolongirane aktivnosti na Kosovu nisu mogle odviti bez dosluha, uputa (bilo greskom ili namerno), i dogovora vojne i policijske vrhuske, kao i tadasnjeg civilnog vodjstva SRJ. Ovo sugerira da je posebno predsjednik SRJ, pogotovo kada se uzme u obzir njegova pozicija vrhovnog komandanta VJ, izravno odgovoran za te akcije."

U ekspertskom izvestaju i svedocenju, general je kategoricki iskljucio

mogucnost da su masovna kretanja stanovnistva i ubistva opisana u

optuznici mogla da budu posledica nekakvih "usamljenih operacija odmetnickih trupa ili brigade", ili nekog lokalnog zapovednika "koji je posandrcao." Po njemu, sve te operacije su "morale biti kontrolisane i komandovane po vojnom sistemu". Glavni deo operacija na Kosovu se, prema njegovoj oceni, "morao poklapati sa zeljama vojnog rukovodstva."

U unakrsnom ispitivanju britanskog generala, Milosevic je insistirao na

brojnim naredbama Vrhovne i drugih vojnih komandi, u kojima se vojnicima

nalaze postovanje Zenevskih konvencija i medjunarodnog humanitarnog prava.

Insistiranje na tome mu se, međutim, vratilo poput bumeranga. General De

la Billier je, naime, primetio kako je i njemu upalo u oci stalno ponavljanje potrebe postovanja ratnih normi medjunarodnog prava, a onda je

dodao kako mu je "upravo to sumnjivo" i kako mu upravo to ukazuje da

"nesto nije u redu na tom planu." Jer, objasnio je, postovanje medjunarodnog prava je "deo doktrine i prakse svake dobro obucene i disciplinovane vojske i to se ne mora ponavljati."

Nista bolje Milosevic nije prosao ni sa tvrdnjom o disciplini jugoslovenske

vojske. General je, naime, potvrdio da je, prema njegovim zapazanjima, VJ

"bila dorbo disciplinovana vojska koja je izvrsavala data naredjenja ", da bi zatim dodao: "Upitno je kakva su bila ta naredjenja".

Na to retoricko pitanje britanskog generala je, sledeceg dana, odgovorio

jugoslovenski redov, koji je svedocio video-linkom i sa zasticenim

identitetom, kao K-41. Svedocio je, naime, kako je su mu pretpostavljeni

oficiri u prvoj polovini 1999. na Kosovu naredjivali da ubija, pali i

pljacka. Uprkos formalnom upozorenju predsedavajuceg sudije Richard May

da ne mora davati iskaze koji bi ga kompromitovali, K-41

je pred sudom priznao da je izvrsavao takva naredjenja, odnosno da je

ubijao civile, palio kuce i pljackao prodavnice. Opisao je vise operacija

u kojima je ucestvovao i u kojima su napadana albanska sela, ubijani civili

i paljene kuce, mada nije bilo nikakvih borbi sa OVK, niti je bilo ko na

njih otvarao uzvratnu vatru.

Svedocenje K-41 je u velikoj meri potkrepilo prethodno svedocenje jos

jednog jugoslovenskog regruta, koji je kao K-32 dao iskaz u drugoj

polovini jula ove godine (vidi Dnevnik tribunala br. 275). To svedocenje i, posebno, nacin na koji se tokom unakrsnog ispitivanja Milosevic odnosio preka K-32, inspirisali su K-41 da se sam javi tuzilastvu i ponudi se da i on svedoci.

Milosevic je pokusao da diskredituje K-41 tvrdeci da je "kriminalac" i da

je za njim raspisana poternica zbog navodnog razbojnistva. Milosevic je,

takodje, priložio pisane izjave koje su mu poslali oficiri jedinice u

kojoj je K-41 sluzio vojni rok, a u kojima se negira da su bilo kada i bilo kome izdali naredjenje da ubija, pali ili pljacka. Konacno, Milosevic je

svedoka pitao da li mu je "nesto obecano" u zamenu za svedocenje u kojem je

priznao da je izvrsio teske zlocine.

Bivsi redov, koji je govorio sa izrazitim crnogorskim akcentom, je na to

uzvratilo da se na svedocenje odlucio "svojom voljom", da mu "niko nista

nije obecao" i da je, njemu, "dovoljno to sto je imao priliku da svedoci

pred covekom koji je najodgovorniji za sva ta nedela."

Dokazni postupak optuzbe po kosovskoj optuznici zavrшава se sledece

sedmice, najverovatnije vec u utorak. Nakon toga ce, posle dvonedeljne

pauze, zapoceti izvodjenje dokaza po optuznicama za Hrvatsku i Bosnu i

Hercegovinu.

Mirko Klarin je visi urednik IWPR za pitanja tribunala za ratne zlocine

i glavni urednik novinske agencije SENSE.

Location: [Serbia](#)
[Kosovo](#)
[Croatia](#)
[Bosnia and](#)
[Herzegovina](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/analiza-uspeh-tuziteljstva>